

JURNAL

PENTRU RESPONDAREA ÎNTREBĂRILOR NATURALE ȘI EXACTE, ÎN TOATE CLASELE

Pedineat
de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

No 2.

(Anul al patrulea)

București

15 Ianuarie, 1859.

Compendiul: Istoria pământului. — Vrabia. — Cazarea nepropriilor pe mare.

Istoria pământului.

(Țurmare.)

Ō auz împrejzurate care ne a arătat st-
pătrire pământului, este că pretindena r-
simă dovezi netărguite de niște revoluționi
ce a sferită coaja pământului din cauza a-
pelor oceanului. Așa s. e. s'a r-șit de
măte ori în adinimea pământului, în singl
măncior, niște scoici, koji de melci, oase
de pemi mi alte remșice ale animalor
apocae (care pot trzi nmai în an). Mer-
rindă că senștr de la srfay supre singl p-
mântului, r-șimă trei strate deosebite care arat
fie-care un deosebită caracter dnt deosebi-
tele remșice organice ale plantelor și ani-
malor perite, ce a remas în aceste strate,

ca ună vechnă sveniră a revoluționilor p-
mântului (cataclisme) ce s'a rmat acolo ina-
inte ca mi de secol.

Bestiul Cuvier deosebete trei strate sa
trșiri, dnt cele rșitoare caractere ale
remșicilor imierite (paleontologic) adic:

1. *Terimă primar*; aici se rșesă re-
mșicuri imierite de măști (melci, scoici),
de pemi; acolo rșimă remșicuri de niște
trșitoare (pentile) d'o trșime îngrozitoare mi
niște șonile, (lezarde) mar pnt la o srt
de nișoare mi mai bine, ca ună rită mi ca
kăl unei naseri (plesiosaur) mi alte animale
de firre monstruoase, fiindă denapte de a ceea

бъшикъ fierbinte) s'a konsolidatǎ (intǎritǎ) in centrǎ mi ayeastǎ konsolidare a mersǎ kreskǎndǎ din centrǎ spre sǎprafayǎ. — Ayeastǎ idee, nǎ este vr'o ipotesǎ avǎtǎtǎ, nǎskochitǎ fǎrǎ nici o vazǎ, чи din kontra ridikǎndǎ okii noutrii spre cheriǎ, rǎsimǎ kǎ kiapǎ in faya noastrǎ se formeazǎ lǎmi saǎ alte nǎmintǎri in zhibersǎ, totǎ intǎr'ayestǎ kinǎ. Este in cheriǎ o klasǎ de stela kǎnoskǎte sǎnt nǎmipe de stela nebzloase mi de nete nebzloase; adikǎ vedemǎ in cheriǎ (prin teleskopǎ) intǎr'ǎnǎ lokǎ ka o natǎ lǎminoastǎ (par kǎ este zǎnǎ nǎkorǎ mikǎ strǎlǎchitorǎ) nefiindǎ mǎrǎnitǎ intǎr'ǎnǎ kinǎ kǎratǎ imprejǎrǎlǎ ei. Neste kitǎ-va vreme, s'apatǎ ayeastǎ natǎ mai lǎminoastǎ in mijlokǎ, formǎndǎ ka o stela strǎlǎchitǎ, solidǎ kare este inkonǎrǎtǎ de o nebzǎl (nǎkorǎ) aprinsǎ mi lǎminoastǎ de o lǎminǎ mai mikǎ. Apoi iar neste kitǎva vreme, se strǎnuǎ ayeastǎ nebzǎl mi mai bine, se rǎtkǎnǎshite mai perǎlatǎ mi atǎnǎi s'a sǎtǎrǎnitǎ formajiznea ayeastǎi nǎmintǎ kare s'apatǎ la noi akǎmǎ ka o stela rǎtkǎndǎ bine mǎrǎnitǎ, solidǎ mi strǎlǎchitoare; aha mi nǎmintǎlǎ nostrǎ, in epoka formajiznei sale, negreuit kǎ s'a infǎjimat tot in ayeastǎ kinǎ lokǎchitorǎkor zǎnǎi altǎ korǎnǎ chereskǎ (planetǎ) kare se aflǎ in zhibersǎ.

Bedemǎ dap kǎ natǎra insǎmi ne dǎ zǎnǎ osemnǎl prin kare nǎstemǎ ziche че s'a xǎmatǎ ne nǎmintǎlǎ nostrǎ kǎ miǎ de sekǎlǎ inaintea esistenǎei neamǎlǎi omeneskǎ mi a tǎtǎlorǎ fiinǎelorǎ viǎ. Astǎ-felǎ este dapǎlǎ preǎiosǎ mi misiznea sǎblimǎ a raǎionei noastre! Ea imbrǎjǎimeazǎ nǎmǎrǎnirea timǎrǎlorǎ mi a sǎnǎchǎlǎi; okii intelǎjǎinǎei noastre vǎdǎ zǎnde nǎ este nici zǎnǎ obiekǎtǎ vizibilǎ mi ka zǎnǎ adevǎratǎ fiǎ altǎ chereshitǎi probedinǎ, prevede lǎkrǎrǎle viitoare че n'ǎǎ emitǎ inkǎ din nimikǎ, totǎ de o datǎ pǎveshte mi la lǎkrǎrǎle trekste a kǎrora esistenǎǎ a fostǎ askǎnsǎ de toate fiinǎele viǎ.

Pǎtrǎnǎi dap de ayeastǎ inaltǎ konvikǎiǎne, kǎ raǎionea omeneaskǎ poate deskoperi evenimentele fizice че s'ǎǎ xǎmatǎ la inǎenǎtǎlǎ sekǎlǎlorǎ, ǎǎ kǎtatǎlǎ fizicii a esǎnika kǎmǎ s'a formatǎ koaja nǎmintǎlǎi nostrǎ in starea in kare o rǎsimǎ akǎmǎ, mi aha a emitǎ tpei teorii (sisteme) deosebite, че trebbe sǎ le pomenimǎ aiǎi,

1. Formajiznea koajiceǎi nǎmintǎlǎi prin zǎnǎ forkǎ sǎb-nǎminteskǎ.

Partizanii ayeastǎi teorii zikǎ kǎ, toate deosebitele metale mi minerale s'ǎǎ formatǎ nǎmai prin deosebirea grǎdǎlǎi de kǎlǎdǎrǎ mi de aprǎsare (grestate) kǎrora ǎǎ fostǎ sǎnǎse; adikǎ kǎ kitǎ zǎnǎ mineralǎ a fostǎ nǎsǎ mai adinǎkǎ in sǎnǎlǎ nǎmintǎlǎi, kǎ alita mai mǎlǎtǎ a fostǎ sǎnǎsǎ infǎjǎinǎei zǎnei kǎlǎdǎri marǎi, prekǎmǎ amǎ vǎzǎtǎ mai sǎsǎ; mi a sǎferitǎ o mai mare grestate in adinǎimea apelorǎ ocheanǎlǎi, kare atǎnǎi a akopelitǎ toate faya nǎmintǎlǎi. Iakov Xal a fǎkǎtǎ niute esǎerionǎe, prin kare a doveditǎ kǎ, nǎindǎ nisǎnǎ de sǎnt mare la o adinǎime de 1700 niǎioare, s'a fǎkǎtǎ niatǎrǎ; asemenea, nǎindǎ varǎ sǎsǎ o adinǎime de 3000 niǎioare, s'a fǎkǎtǎ marmǎrǎ. Aha, fiindǎ kǎ utimǎ, kǎ чеa mai mare adinǎime a ocheanǎlǎi este 4 mile geografice (96 de miǎ de niǎioare) de ayea nǎstemǎ esǎnika prea bine kǎmǎ s'a fǎkǎtǎ prin ayeastǎ grozǎvǎ aprǎsare, чеle mai tapǎ niǎetri (prekǎmǎ porfirǎ, granitǎ, sienitǎ); asemenea mi kǎmǎ s'ǎǎ formatǎ remǎshǎjǎri de vegetale mi animale in niute niǎetre de kǎrǎzǎni (koks, kǎrǎzǎni imǎietrigǎ). Partizanii ayeastǎi teorii se kǎimǎ *Platoniutǎi*.

II. Formarea koajiceǎi nǎmintǎlǎi prin aprǎ.

Partizanii ayeastǎi sisteme (kare se kǎimǎ *Nentsniuti*) zikǎ kǎ la inǎenǎtǎlǎ veakǎrǎlorǎ, a fostǎ nǎmintǎlǎ nostrǎ ka o bǎshikǎ plainǎ de zǎnǎ lǎxidǎ fierbinte; in ayeastǎ lǎxidǎ ǎǎ fostǎ tonite (solǎte) toate mineralele. Ne xǎmǎ inǎenǎndǎ nǎmintǎlǎi ferǎndǎ a se pǎci mi a nǎne grǎdǎlǎ kǎlǎdǎrei sale in ekǎlǎbrǎ (kǎmpǎnǎ) kǎ temperatǎra mǎlǎtǎ mai pǎche a aerǎlǎi lǎmeǎi, atǎnǎi negreuitǎ kǎ mineralele mi metalele че remǎnǎlǎ kǎrǎgǎtoare nǎmai la o kǎlǎdǎrǎ foarte insemnǎtǎ, kindǎ s'ǎǎ pǎchitǎ, s'ǎǎ mi konsolidatǎ (intǎritǎ) mi aha s'ǎǎ sǎitǎ mǎnǎii primitiviǎ, adikǎ mǎnǎii kare s'ǎǎ nǎskǎtǎ imprejǎrǎ kǎ intǎrǎirea nǎmintǎlǎi, insǎ sint mǎnǎii in kare nǎ se rǎseskǎ nici o remǎshǎjǎ de vre zǎnǎ vegetǎlǎ saǎ d'o fiinǎǎ vie pǎritǎ. Ayeastǎi mǎnǎii sintǎ komǎnǎi de granitǎ, porfirǎ mi d'alte niǎetre primitive. Dap ayeaste pǎchǎnitǎiǎniǎi (adikǎ deo-

serirea znei corpă solidă dînt'zîă lîidă; ale mîndîloră, nă s'aă şpmată d'o dată, çî în mai mlate intervale; apoi fiindă kă dăne precîmita-
 çînea cea dîntîă s'a împodobîă pîmîntăă kă
 nişte vegetală şî animale, de aceea la toate
 revoluçîunile pîmîntăă dăne şpmă, kîndă ia-
 rşîă dîn nşoă s'a fîkîă vre o îşvîşare în-
 tre oceană şî kontinentă, emîndă dîn nşoă
 nişte mîndî ka o nşoă precîmitaçîne, atîncî aă
 remaşă în şînaă acestoră mîndî nişte remăşî-
 çîri de vegetală şî de animale ce aă perîă în
 această revoluçîne d'aşepă feçîă pîmîntăă prin

şvîşarea apeloră oceanăă; aşa s'aă fîkîă
 mîndî d'alăbie saă de grîmădîre (ce kompîdă
 în sine nisîă, pietre nisîoase, pietrişçîri, pî-
 mîntă galbenă şî pîmîntă negră). Dăntă această
 sistemă, mîndî de granîă sîntă çei mai vekî a-
 şepă pîmîntăă, şî mîndî de bazalt sînt çei
 mai nozî emîă dăntă şpmă (dîn vîlkane); de a-
 ceea rîsimă pe bazalt nşă aşepă strateroră
 de mîndî primitîă şî de mîndî d'alăbie. Acea-
 stă sistemă a rîsîă favoră la mîndî natşralîă,
 prekîmă la Linée şî kîară la vestîăă Alek-
 sandră de Humboldt. (Ba şpma)

Врабiа.

Çine nă kşnoaşte pe această mikă mîşelă
 kare, fîră voînda noastră şî fîră să ne între-
 be, s'a fîkîă mşafîră în kasele şî oraşele
 noastre? Çine nă kşnoaşte pe această mikă hoç
 kare ne fîră dîn kasă felşpmî de lşkrşri, pre-
 kîmă grîşçe ş. ç. l. şî este îgrădîă de po-
 liçie, în kontra obîçîăă săă (adekă a poliçiei)
 kă prînde ne hoçî mîçî şî lasă în paçe ne çei
 marî? Çine nă kşnoaşte pe această palavraçîă
 kare toăă palavră şî toăă vorbîşe fîră s'ăă
 îndeală çîne-va, întokmaî ka zîă oratorî kînd
 n'aă glasă saă kîndă voră să aperse o kasăă ne-
 dreantă?

Aşa dară, poate să ne zîkă çîne-va: dakă
 această pasăre este aşa de kşnoskăă, de ce
 vorbîă de dînsa înt'zîă artîkolă deosebîă
 în această şşpnaă? Dară fiindă kă de mlate orî
 se întîmplă kă tokmaî zîă lşkră komşîă kare
 'ăă vedemă în toate zîlele, îăă şîmîă mai nş-
 çîăă vine de kîă zîă lşkră pară kare eşçîă
 kşpîozitateă noastră, de aceea ne amă îkîşçîă
 kă poate zîăă, alăă s'ăă invçe çeva şî în a-
 cestă artîkolă despre această pasăre aşa de
 komşîă şî de kşnoskăe.

Eată kîmă karakterisează Buffon, vrabîea.

Vrabîea, (*Fringilla domestica*, Moineau) zîce
 eăă, este o pasăre d'o natşre foarte fepîinte,
 mai kă seamă în nşkîăă amorăă. Keară
 doă-zçî de orî ne zî şî mai bine, poate să
 sakrîçe ne alăşăă amorăă şî nă se
 simte niçî de kîmă ostentă; dîn kontra, rîstează
 toăă-d'aşna kă cea mai mare vîkşrie d'alăea

amorăă. Zîă çînerî kare s'aă îşvîăă abîă
 în această karnavală şî kare prin şpmă sîntă
 înkă în „lşna mîşei“, ară nşea să îca lekçîă
 de la vrabîe în prîvînda acestei. Zîă. lşkră kş-
 pîoăă este kă dama vrabîe, să nare kă simte
 mai nşçîăă plşçere în aceste netşçerî între-
 sante, de kîă kavalerăă eă. D'aceasta poate să
 provîe kă damelă vrabîei sîntă toăă-d'aşna mai
 raçionabilă de kîă eă şî şpmează maksîma
 (nobaă) filozofîă kare zîce: „aceea ce este prea
 mîăă, nă e şşntoăă.“

Kîndă va çîne-va să fakă o komparaçîne
 în pegrăă animală înt'zîă amoră elegantă, nş-
 temă să zîcemă romantîăă, nşîă de tendreçăă
 şî de întroççerî mîngîtoare, şî înt'zîă amoră
 prozaîă kare îçene istorîea kă şşfîmîă, şnd
 să ală nşate akçîşî şî nşçîne ofşçerî şî pre-
 limîşçerî; kîndă va çîne-va, zîcemă, să fakă o
 komparaçîne înt'ăceste doă felşçî d'amoră la
 pasări, să îca drentă modelă, porşmăă şî vra-
 bîea. Maskăăă porşmăăă façe kşpte soçiei sale
 kă felşçîă de mîngîerî, eăă este zîă amantă,
 pe kîndă maskăăă vrabîea se kompoartă ka zîă
 şvîşçî dîn mahala; eăă çere fîră mîăă çe-
 remonîe aceea ce este eă, ka şvîşçîă, în drentă
 ka să çeară.

Şemnele înt'o vrabîe maskăăă şî femelă,
 sîntă çele şpmătoare:

Femela este mai mikă de kîă maskăăă şî
 nîante pe rîă n'are o natş neară ka maskăăă;
 toată koloaşea sa este d'zîă çenşîăă mai de-
 skîăă dară sşăă nestă kană este d'o koloaşea oa-

пхлѣ indesatѣ, гросѣ шѣ ларѣ, коада ингхстѣ ;
 loate ачестеа, зичемѣ, даѣ аниамажлѣ о физiono-
 mie пхѣин пхлѣктѣ, шѣ тхтхрорѣ мишкхридорѣ
 sale дѣ злѣ чева стингѣ шѣ непхлѣктѣ. Апоѣ шѣ
 стхрараеа са monotонѣ, де каре нѣ пхтемѣ сѣ
 скхпхтѣ ниѣ одаѣ, iarѣ нѣ контрхсхе мхлѣ а
 ne determina in favoarea ачестеѣ пасере.

Врабѣа кхмѣ о vedem; нхмаѣ este in starea
 еѣ патхралѣ; кхчѣ акхмѣ нѣ се маѣ гхсеште о
 врабѣе сѣлбатикѣ, чѣ toate врѣшѣле че esists, sѣnt
 domesticite. Totѣ neамхлѣ ачестеѣ пасере, трѣеште
 акхмѣ не kostхлѣ оаменѣлорѣ шѣ трѣеште нхмаѣ
 in societatea лор. Злѣ кхлѣторѣ in кхмѣше de-
 septe, imense, але Americheѣ meridionale, пхрѣ-
 site пнѣ акхмѣ де оаменѣ; даѣкѣ vede in aerѣ
 о врабѣе, е sѣгхрѣ кѣ апроапе трѣсѣ сѣ се
 гхсeаскѣ о локхѣнѣ де омѣ; мѣкарѣ о кхрчхмѣ
 саѣ злѣ бордеѣш. Ма интхрѣвараеа: че s'арѣ гхчеа
 де врабѣе даѣкѣ n'арѣ esista оаменѣ не пхмѣнтѣ ?
 Рхспхндемѣ: кѣ нѣ штхмѣ; алѣта нхмаѣ штхмѣ кѣ
 ла понхлѣѣ вѣнѣторѣ шѣ помазѣ ла каре се аѣлѣ пх-
 цѣнѣ череале, аколо се аѣлѣ шѣ пхѣине врѣшѣ.
 Кѣ кхлѣ кхлѣтра знеѣ дхрѣ пхнтѣазѣ, кѣ алѣтѣ
 врѣшѣле се имхлѣсехѣ маѣ мхлѣтѣ.

Обѣчѣлѣ врѣшѣеѣ d'a трѣѣ in мхзлокхлѣ по-
 стхрѣ, а перфекѣоналѣ шѣ instinctхлѣ ачестор па-
 sere; еле шѣлѣ сѣ акомодезе моравхрѣле лорѣ,
 тхмпхрѣлорѣ шѣ импрежхрѣлорѣ in каре се аѣлѣ.
 Кѣ toate ачестеа, sѣntѣ in карактерхлѣ лорѣ нхмѣ
 partхкхлархтхдѣ каре нѣ ле ласѣ ниѣ одаѣ. Аша
 s. e. sѣntѣ врѣшѣѣ pretхtхndenea indрхзнеде, еле
 нѣ се темѣ де омѣ, ниѣ нѣ се сѣерѣе де sromo-
 тхлѣ орашелорѣ марѣ. Презенѣа омхлѣѣ, нѣ fache
 азхура лорѣ ниѣ о impesхsne. О врабѣе, totѣ
 хрмеазѣ а мѣнка, мѣкарѣ кѣ s'a апрохѣалѣ де
 dѣnsa злѣ омѣ foapte апроапе, ба инкѣ еа ниѣ
 нѣ intoарче капѣ ка сѣлѣ вазѣ. Еатѣ о зми-
 лхнѣ пхнтхрѣ знѣѣ оаменѣ пхнѣ де vanitate каре
 vor кѣ tot-d'азна тоатѣ лхмеа сѣ се зѣте ла dѣnшѣ,
 имаѣнѣндх'шѣ ка сѣ зичемѣ аша, кѣ еѣ sѣntѣ о-
 glinda лхмеѣ.

Врѣшѣле аѣ дхферѣте modхрѣ прѣн каре esпрѣм
 sѣmѣmѣнтеле лорѣ. Чѣне are оарешѣ-каре es-
 перѣнѣдѣ, poate сѣ deosebeаскѣ вѣне кхндѣ о
 врабѣе este vesелѣ, саѣ некхжхлѣ, кхндѣ 'ѣ е
 frѣкѣ шѣ кхндѣ este лхнхшѣлѣ. Вара кхтре сеарѣ,
 се адхнт мхлѣе ла злѣ локѣ знде vorваскѣ toate
 импрехнтѣ. Даѣкѣ ачестѣ адхнаре нѣ е прово-

катѣ де вр'хн sѣmѣ de sѣmнатѣ саѣ де сочхабхлѣ-
 тате, чѣ нхмаѣ ка сѣ поатѣ гхра маѣ вѣне шѣ
 маѣ мхлѣтѣ toate одаѣ шѣ кхндѣ ле сѣерѣе чѣнева
 кѣ slobozѣrea знеѣ пхшчѣ, атхнчѣ toate се рѣдхкѣ
 одаѣ, insѣ нѣ fхгѣ департе шѣ iarѣ се ашезѣ
 ла злѣ локѣ. Кѣ toate ачестеа, гхсѣмѣ ла ачесте
 пасхрѣ оарешѣ-каре лергхлхрѣ де familie; кхчѣ пхлѣ
 рѣмѣнѣ тоатѣ вара лхнѣ пхрѣнѣдѣ лорѣ шѣ s'a
 observatѣ кѣ, кхндѣ о врабѣе femelѣ este inkon-
 цхсратѣ де пхлѣ sѣлѣ шѣ кхндѣ а omorѣлѣ чѣне-ва
 не мхма, пхлѣ нѣ даѣ fхга, дхн kontra сѣ in-
 desezѣ шѣ се стхнѣгѣ злхлѣ лхнѣ алѣ, мѣкарѣ
 кѣ vede кѣ frаѣлѣ лорѣ каде морѣлѣ злхлѣ дхне
 алѣ; даѣкѣ даѣкѣ а даѣкѣ чѣне-ва кѣ пхшка in
 нхмѣ шѣ n'a ловѣ'о, атхнчѣ еа сѣ скоалѣ кѣ
 тоѣлѣ пхлѣ шѣ fхгѣ. Еатѣ iarѣ о dobadѣ шѣ ла
 врабѣе кѣ, кхндѣ orphanѣ рѣмѣнѣ гхрѣ мхмѣ, sѣntѣ
 рѣсѣчхдѣ шѣ пердхдѣ.

Зборхлѣ врѣшѣлорѣ е sѣхрѣлѣ шѣ грѣѣ; нѣ
 полѣ сѣ се рѣдхче indатѣ шѣ кхндѣ пхлѣкѣ, ачѣа-
 sta сѣ хрмеазѣ ла тоѣлѣ одаѣ кѣ мхлѣтѣ sromolѣ.
 Еле нѣ sѣntѣ пасхрѣ кхлѣлоаре, еле нѣ skѣмѣлѣ
 lesne околхлѣ in каре s'аѣ ашезатѣ, даѣкѣ хр-
 меазѣ аколо кѣ зѣлѣ дхне локхрѣ знде s'аѣ
 гхлѣлѣ dхferѣте prodхкхцхнѣ аргхколе, ка сѣ ле
 мѣпнѣче злхлѣ дхне алхлѣ in ѣенере, нѣ се
 ашезѣ де кхлѣ in дхрѣлѣ fertхle шѣ вѣне кхл-
 тхvate, знде аѣ мхлѣе provхzхнѣ аргхколе шѣ
 este о регхлѣ ѣеноралѣ кѣ пхтемѣ сѣ апреѣсхм
 вѣно шѣ жхслѣ starea nхнтатѣ а аргхкхлхрѣлѣ in-
 tr'о царѣ, прѣн нхмѣрхлѣ врѣшѣлорѣ че се аѣлѣ
 аколо.

Врабѣеа, кѣ тоатѣ мхкшорхмеа корпхлѣ еѣ,
 poate сѣ равде вѣне in кхлѣсхрѣ шѣ in frѣгѣ. Де
 ачѣеа ле гхсѣмѣ pretхtхndenea; in дхрѣле чѣле
 маѣ каде, прѣкхмѣ in Еѣнтѣ, Nхzѣеа, Барбарѣа,
 ка шѣ in дхрѣле чѣле маѣ frѣгхроасе, прѣкхмѣ
 Sѣberѣеа.

Врабѣеа fache кхѣвлѣ сѣлѣ кѣ sѣнѣ шѣ кѣ
 fхлѣлѣ. Кхндѣ гхсескѣ о оалѣ, саѣ о гхсхрѣ in-
 tr'хнѣ zхdѣ знде poate сѣ ашезе кхѣвлѣ лорѣ,
 атхнчѣ нх'шѣ даѣ мхлѣтѣ osteneалѣ кѣ facheа
 кхѣвлѣ шѣ лѣлѣ fакѣ inтр'хнѣ modѣ имперфекѣ шѣ
 grosѣерѣ, даѣкѣ кхндѣ sѣntѣ sѣлѣте а fache кхѣвлѣ
 лорѣ не vѣрхлѣлѣ аргхорѣлорѣ, прѣкхмѣ не сѣлчѣ,
 саѣ не пхчѣ, атхнчѣ шѣ даѣ мхлѣтѣ osteneалѣ шѣ
 fакѣ злѣ кхѣвлѣ k'о mare арѣ, адекѣ лѣлѣ fакѣ ро-
 тхndѣ лхsѣндѣ нхмаѣ жосѣ о мхкѣ гхсхрѣ де иѣ

trare. Aste vrъbii fakъ invaziuni in kъibъriale pîndъrelelorъ, ale porъmbilorъ ш. ч. л. Vrabia пъне чинчи, wease saъ опіѣ озъ, kape sintъ d'о колоаре ченъшиe къ пете oakеше. Чеі miчi kîndъ esъ din озъ, n'аѣ fълѣи mi sintъ romiі. Femela kîndъ kлочеште, пъ съ спerie de nimikъ шi mъ-каръ kîтъ de mare съ fie sgomotъѣ impreѣi-ръѣѣ ei, totъ пъ dъ fъra шi зрмеазъ a kлочи, o impreѣiъpape kape o гъsimъ ла пъѣине пасъpi.

Vръbiіe sintъ пъзъpi kape se domesticesкъ lesne. Lesne ле обичъеште чине-ва къ stare de robie, kînd sintъ prinse, devinъ askъatъtoape ла гласъа omъzъi, priimesк fъръ sfialъ minkape din mina лъi, лъ minrle шi и fakъ o петречере. Aчесте пъзъpi indpъzнеде kape ле плаче атта ливертате, in зpma minreriлоръ шi a interesъѣѣ, перд in кантивитате (робие) іpтp'атта повлеѣеа а карактеръѣѣ лоръ in kîтъ devinъ servіле шi гъ-sesкъ ла sіpшitъ пъчереа а fi poabe. Eatъ че poate face коръпѣiънеа комбинатъ къ склаваѣиѣ, ла о vrabio! Poate съ іеа чине-ва d'аѣeasta, о лек-ѣiъне mare nentpъ omъ mi naѣiъne!

Natpъalistii varieazъ in opinieпea лоръ in raportъѣѣ лъпѣimeі vиеѣeі a vръbiілоръ; зпii zikъ къ тpъeskъ doi anі, лѣѣiі pretindъ къ тpъeskъ патpъ шi keapъ ontъ anі. Darъ лѣѣiі asigъpъ къ uъ vъzъtъ vръbiі kape аѣ tръitъ пiнъ ла 24 de anі, keapъ in stare de robie. So pretinde къ vрabiіe poite тpъeskъ mai mъatъ de kîтъ челе ливере; дакъ apъ и аша, атъпѣi arъ fi аѣeasta о чіркъmстанѣѣ контpape къ аѣеа kape о ве-демъ ла oamenі, аѣекъ къ oamenі lивepi тpъ-

eskъ mai mъatъ de kîтъ склавиі шi keapъ къ ла naѣiъniіe ливере, терменъѣ de mizлokъ алъ vие-ѣeі este mai mare de kîтъ ла naѣiъniі склаве.

Vръbiіe sintъ foarte minkъiъoase. Eле mъ-пiнкъ челе d'intiiъ sniче dъне kîmнъ, чеі d'intii стpъzpiі din vie, челъ mai vънъ рpіz din maga-ziе шi аша fakъ стpікъѣiъне mare oamenілоръ; insъ не лiнгъ стpікъѣiънеа kape fakъ, sintъ не d'аатъ parte шi foarte folositoape агpікъѣatpеi, къчi mъпiнкъ шi pръпъdesкъ о mъѣime de vermі, omizi, лъкъste, mъше шi аste insekte vътъmъ-тоape агpікъѣatpеi. S'a fъkъtъ о калкелъ къ о переке de vръbiі mъпiнкъ inтp'o съпъtmіnъ mai mъatъ de kîтъ tpeі miі omizi шi vermі. Darъ in ѣенере, пъtemъ zиче къ esistînga лоръ e totъ mai mъatъ vътъmъtoape de kîтъ folositoape агpі-къѣatpеi; de аѣеа, in mai mъate локъpi in Eъ-ropa ера о леѣе kape ordonъ ѣъpанъѣѣ а omopі шi а nimічи vrabia. In зпеле локъpi insъ аѣ desfiîngatъ аѣесте лeпi, fiîndъ-къ s'a înkpedîngatъ къ dъне че аѣ omopіtъ vrabia, s'a îmълѣitъ mълѣi алѣi inamічи агpікъѣatpеi шi аша а inѣенъtъ съ-ласе не vrabia in паче. In Eъropa, лeѣisлаѣiъ-неа франѣезъ este in defavorъѣѣ лоръ, не kîndъ чеа ѣermanъ ле ласъ in паче. Ѣermaniі аѣ fostъ totъ-d'азна mai толеранѣi къtpe аѣеа desne kape ера doveditъ къ esistînga лоръ este о mare vътъmare пъвлікъ Darъ orientaiі (тpчи) favorizъ îнкъ îmълѣipea vръbiілоръ; desne а-ѣeasta пъ тpеъe съ не mіpъmъ; vedemъ in ori-entъ mъate лъкpъpi vizape, kape sintъ pezerbate timпъѣѣ vіitorъ а'ле kopіѣеа.—

Каззеле nenopochіriлоръ не mare.

Ъп жpнал шiiпѣefікъ се espimъ in аѣest raportъѣѣ, in modъѣѣ зpмълоръ:

О корабіе vine fъkъtъ шi vine întpеѣiнъtъ kape змелъ по pеѣiъniіe къnosкъte ale mъpeі шi vine kіpмъitъ prin oamenі de шiiпѣе шi espеriпѣе, пъ poate акъm съ се nearъz in mare. Dar о mъѣime de коръbiі kape се пердъ, се пердъ de въпъ voie; аѣекъ întokmai къm се întîmълъ къ зпii oamenі pъi kape аѣ kasele лор asigъpate in контра fokъѣѣ, ле anpîndъ insъmi ka съ priimeaskъ de ла societatea d'asigъpape о

съmъ mai mare de kît fъѣеа kasa лор; asemenea се întîmulъ къ зпii kapitanі de корабіе пердъ din адinsъ коръbiіe лор asigъpate in контра тъ-тълор nenopochіriлор не mare, пъmai ka съ priimeaskъ de ла kasa d'asigъpape о съmъ mai mare de kît fъѣеа корабіеа лор. Sppe аѣестеа, fak шi mішеліi, тpекъ in kondiѣіe коръbiеi, къ корабіа а fost îнкъpкатъ къ felъpimі de mъpъpi skъmпе шi kînd корабіа s'a înekat, pretîndъ съ и се пъ-теaskъ toate аѣесте mъpъpі kape n'аѣ esistat. Ып локъ favorabil nentpъ asemenea спекълаѣiъне

este stămintoaarea mării din Florida. Dăne o statistikă esactă, s'a pordst în acest loc în trei ani, de la 1854 până la 1856 nu mai puțin de cât 189 corăbii și casa d'asigurare aș plătit pentru pordst aceste pierderi, suma imensă de 298 milioane franții.

Măte corăbii se înecă și se pordă din greșala capitaniilor în privința poziției lor în mare se află; mai că seamă fak mișkările apelor mării și mite „Golfstroem,” o konfziție mare în kalkulele capitaniilor. În zilele noastre, Gubernul Anglez a luat o măsură rațională spre a cunoaște și a studia bine aceste mișkări ale apei Oceanului, adică a ordonat că toate corăbiile marine să mălindă pe mare, trebuie să arunce din ce în ce în mare o sticlă bine pechetată în care se află o xiptie unde este scris numărul corăbiei, asemenea și locul, ziua și ora când s'a aruncat sticla; dintre o mie de asemenea sticle aruncate, avia zna se găsește, însă acestea e destul a da o deslășire despre mișkarea apei Golfstromului și se face o comparație între locul în care s'a aruncat sticla și locul unde s'a găsit. Această metodă se numește metoda cartei mării prin sticlă.

Și alți periculi care amenință corăbiile care trece marea Atlantică mergând de la Europa la America, provine din gheoi (glacions) mari care se rup pe primăvara de la muntii din Groenland și Suedbergren, când acolo în mare și sunt portajii către sardă k'o reneziție este ordinară (când în adințimea mării până unde ajunge nițioră gheoiilor, apa merge tot de zna de la nordă ca să se încăzească). Asemenea gheoi se pogoară și până la gradul 45 al lungimeii nordice și acolo lângă Golfstroem se adună acesii vagabonzi ai mării și fakă aceste locuri foarte periculoase. Când dăk o corăbie are neporocire că dă pe drum într'o noapte nevăloasă pe zna din aceste gheoaie monstre, este pordst într'un moment ast-felă că nu rămâne nimic dăne urma ei. În astfel de cază se vede că era vaporul mare număr „Presidentu” care s'a pordst înainte că kădva ani că patru săte de oameni ast-felă că niț ai kăm nu se știe ce a devenit. Măte alte vapoare s'a fără asemenea nevăzute pe Oceanul Atlantic fără și știe cineva nimică despre soarta lor.

Este dăk o precauție mare pentru corăbiile care merge pe marea Atlantică între Europa și America, ca să știe tot d'azna mai către sard dăk

nu către nordă, ca să nu înfinescă gheoaie periculoase; dăk fiind că drumul nordic e mai aproape, de aceea zăi capitani de corăbie lă preferă și iată că esăne corăbiile lor zăi mare periculi.

Dăk dăk în rezițiile nordice marea este periculoasă corăbiilor din cauza gheoaielelor, în rezițiile meridionale sântă alte periculi pentru corăbii, adică forțări mari că tănete și fărere. Mai că seamă marea Karaibikă este bestit în raportul acesta. De la 1809 până la 1815, s'a arsă acolo 40 corăbii de linie Angleză, 20 sperate și 10 șalupă tot d'aceste marine, dăk în cei dăne zămă 50 de ani, s'a ars în acest locă trăsnițe prin fărere, 280 corăbii dă răsvoii din marina regală Angleză. La întimplarea zăi trăsnetă corăbiile îndată înțene se arză în mai măte locuri, alții nu e scăpare pentru niminea care se află acolo.

Dăk în zilele noastre să întrodă în marina angleză pe toate corăbiile zăi paratoneră (zăi instrumentă apăratori în kontra trăsnetă). Acestă paratoneră inventată de către Sir Villian Snow Harris, s'a arțată foarte puternică în kontra trăsnetă și d'alții înțocă nu se mai arde de neporocire pe mare pordăse de trăsnete.

Alte întimplări neporocite se întimplă pe o corăbie pe mare dăk n'are o bosolă zăi, alții kapitani săte pțchit în mizlocul mării întocmai ca zăi vizită mare a pordăș drumă. Bosolele fabricate acăm în Anglia pentru corăbii care merge pe oceană, sântă foarte esacte și foarte prețioase, dăk chere o mare pază și atenție; când cea mai mică greșeală în observație, să chere mai mică neglijență, să strică. Așa s'a întimplată că în epoca bătăliei de la Crimea, o corăbie de pescă s'a pțchit pe mare fiindă că prin neglijența a bătăiei chere-va zăi că de feră lângă locul unde se află bosolă, când căkă atrăce pe mărțetă bosolei din direcție să și face o mare konfziție. Asemenea o altă corăbie încercată că arme s'a pțchit; aici marfa corăbiei (arma) a konfziată bosola sa. De aceea în vapoare noi Atlantică bosola se află pțce pe o tablă transparentă pe vîrșă katartă chere mare, ca să nu se șfere niț o înfășură streină. (Va urma)